

УДК 614.87

Курков О.Б.¹, Семенова К.В.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр. КНТ-514м ЗНТУ

ВПЛИВ ОПЕРАТИВНОСТІ Й ДОСТОВІРНОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ЇХ МАСШТАБ І ЕКОНОМІЧНІ ЗБИТКИ

Прогнозування виникнення природних і техногенних надзвичайних ситуацій (НС) дає можливість своєчасно оцінити рівні ризиків, які утворюються, швидко реагувати на ці події, запобігати безліч майбутнім небезпекам і мінімізувати економічні збитки. Так, протягом 2018 року в Україні зареєстровано 128 НС, які відповідно до Національного класифікатора "Класифікатор надзвичайних ситуацій" поділяються на:

- техногенного характеру – 48;
- природного характеру – 77;
- соціального характеру - 3.

У порівнянні з аналогічним періодом 2017 року (166 НС) загальна кількість НС у 2018 році зменшилася на 22,9%, при цьому кількість НС техногенного характеру зменшилася на 4%, а НС природного характеру - на 28%. Експертами було підраховано, що на ліквідацію наслідків від аварій і НС за 2018 рік було витрачено 516 360 грн.

Складність прогнозування аварій і НС в сферах діяльності полягає у великій кількості впливаючих факторів. До основних причин аварій на об'єктах техносфери можна віднести:

- недостатній інструктаж працівників з техніки безпеки;
- низька кваліфікація персоналу, яка згодом призводить до катастрофічних наслідків;
- неповний облік потенційних загроз природного характеру;
- невірний прогноз потенційних загроз, які пов'язані з комп'ютеризацією й автоматизацією небезпечних технологій і виробництв.

Всі ці фактори можуть завдавати шкоди комплексно, так і розрізнено. Одна з останніх масштабних техногенних катастроф в Україні - спалах будови львівського стрілецького комплексу 10 червня 2018 року. Ця подія показала недостатній рівень оперативності й достовірності прогнозування НС. Так, через пізні виявлення та сповіщення про пожежу на момент прибуття підрозділу Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) весь дах був охоплений вогнем, пожежа швидко поширювалась по всіх поверхах. Існувала загроза розповсюдження вогню на прибудований гуртожиток і на склад з боєприпасами. Гасіння пожежі ускладнювалося несправністю проти-

пожежного водопостачання, відсутністю можливості під'їзду до пожежних водойм та забору води.

Тож, задля забезпечення високого рівня оперативності і достовірності системи прогнозування, вважаю необхідним здійснювати оцінку ситуацій в режимі реального часу та модернізувати організацію збору інформації. Найкращим рішенням цього питання є використання дистанційного моніторингу за допомогою обробки даних аерозйомки. Безпілотні літальні апарати (БЛА) дозволяють суттєво економити фінансові ресурси та час, виконувати задачі, які важкодоступні для будь-якої іншої техніки та небезпечні для людей. Застосування БЛА при виникненні НС надає можливість отримати всі необхідні дані для моделювання катастрофи і прогнозування можливого сценарію.

В разі запізненого виявлення НС та надання недостовірної інформації до ДСНС можна отримати суттєві фінансові збитки. До основних економічних наслідків НС відноситься:

- втрата об'єктів виробничої і соціальної сфери;
- зниження рівня життя населення;
- витрати на ліквідацію НС;
- вибуття сільськогосподарських, лісових і водних угідь з господарського обороту;
- скорочення трудових ресурсів;
- втрата трудової сили;
- втрата можливого прибутку від виробництва.

Отже, можна зробити висновок, що якість прогнозування НС головним чином впливає на ефективність діяльності в області зниження ризиків їх виникнення та масштабів. Обираючи варіант найбільш ефективних попереджувальних і запобігаючих заходів, необхідно враховувати суму вкладених коштів і величину збитків, яких вдасться уникнути внаслідок їх реалізації.